

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ: 6 ΟΦΕΛΗ, 6 ΒΗΜΑΤΑ

Οδηγός για την ενεργειακή μετάβαση των δήμων της Ελλάδας.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ: 6 ΟΦΕΛΗ, 6 ΒΗΜΑΤΑ

Βήματα που μπορούν να κάνουν οι Δήμοι για να συμβάλουν στη δίκαιη και συμπεριληπτική ενεργειακή μετάβαση της περιοχής τους και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής για τους δημότες τους, κατανέμοντας τα ποικίλα οφέλη της ενεργειακής τους μετάβασής με την τοπική κοινότητα.

Έξι οφέλη της ενεργειακής μετάβασης με δίκαιους και συμπεριληπτικούς όρους για τους Δήμους και την τοπική κοινωνία:

Η ενεργός συμμετοχή των Δήμων στην ενεργειακή μετάβαση της περιοχής τους και στην αξιοποίηση του τοπικού δυναμικού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δύναται να αποφέρει σημαντικά και ποικίλα οφέλη. Ας δούμε τα κυριότερα:

1

Εξοικονόμηση πόρων

Τα κοινοτικά έργα με στόχο την παραγωγή και αυτοκατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας, η καλύτερη διαχείριση της παραγόμενης ενέργειας, καθώς και οι επενδύσεις στη βιώσιμη κινητικότητα και την αποδοτικότητα του κτιριακού αποθέματος, δύνανται να αποτελέσουν σταθερή πηγή εξοικονόμησης πόρων των Δήμων. Σε πρακτικό επίπεδο, οι Δήμοι, μειώνοντας τους λογαριασμούς ρεύματος, μπορούν να διαθέσουν περισσότερους πόρους στις δημόσιες υπηρεσίες, σε έργα υποδομής, αλλά και στην ανάπτυξη κοινωνικών πολιτικών για την τοπική κοινωνία και ιδιαίτερα για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες της περιοχής τους.

2

Ενδυνάμωση τεχνογνωσίας του δήμου σε θέματα κοινοτικής ενέργειας

Η συστηματική και ουσιαστική ενασχόληση των Δήμων με τους τομείς κοινοτικής ενέργειας, προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης αποτελεί θεμέλιο λίθο για την οικοδόμηση ανθεκτικών και ενεργειακά αυτόνομων κοινοτήτων. Επιδεικνύοντας πρακτικούς τρόπους εξοικονόμησης και παραγωγής ενέργειας, οι τοπικές κυβερνήσεις μπορούν να εμπνεύσουν και να ενδυναμώσουν τις κοινότητες, ώστε να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση. Οι πρωτοβουλίες για τον διαμοιρασμό της ενέργειας και τα one-stop shops επιτρέπουν στους κατοίκους να συμμετέχουν στην ενεργειακή μετάβαση και να επωφελούνται άμεσα από αυτήν. Η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας μέσω στοχευμένων προγραμμάτων διασφαλίζει ότι τα ευάλωτα νοικοκυριά επωφελούνται από τα μέτρα αποδοτικότητας και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το [Πρόγραμμα πιστοποίησης κοινοτικής ενέργειας για Δήμους](#), το πρώτο ανοιχτό, ευρωπαϊκό και ειδικά σχεδιασμένο για Δήμους πρόγραμμα εκπαίδευσης, μπορεί να προσφέρει όλα τα απαραίτητα εφόδια στους Δήμους για τα πρώτα τους βήματα στο ταξίδι της κοινοτικής ενέργειας. Τα οφέλη είναι πολλαπλά. Μετά τη σύντομη εκπαίδευση των επιλεγμένων δημοτικών υπαλλήλων, ακολουθεί η δικτύωση του Δήμου με εξειδικευμένους εταίρους της Ευρώπης στον τομέα των ενεργειακών κοινοτήτων, αλλά και με σχετικά εγχειρήματα Δήμων, και τέλος, η πιστοποίησή και η αναγνώριση του ως Δήμο πρωτοπόρο και καινοτόμο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Πρόγραμμα Πιστοποίησης δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος LIFE LOOP, από το ευρωπαϊκό δίκτυο πόλεων [Energy Cities](#), με την υποστήριξη της [REScoop.eu](#), της [Electra Energy](#) και της [ZEZ](#).

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ [ΕΔΩ](#).

Ήδη 20 Δήμοι έχουν πιστοποιηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ από την Ελλάδα συμμετέχουν περισσότεροι από 15 Δήμοι στο Πρόγραμμα.

Στους πιστοποιημένους Δήμους της Ελλάδας συγκαταλέγονται οι: [Δήμος Ιωαννιτών](#), [Δήμος Ηράκλειας](#), [Δήμος Φυλής](#), [Δήμος Αστυπάλαιας](#), [Δήμος Βόλβης](#), [Δήμος Χαλανδρίου](#), και ο [Δήμος Ηλιούπολης](#).

Μάλιστα, οι Δήμοι που ολοκλήρωσαν το Πρόγραμμα, έχουν προχωρήσει ήδη στον σχεδιασμό, αλλά και στην υλοποίηση δράσεων για την ανάπτυξη κοινοτικών έργων και τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων σε τοπικό επίπεδο. Ο Δήμος Ηράκλειας σχεδιάζει πλέον το έργο αξιοποίησης του γεωθερμικού του δυναμικού, μέσω της ενεργής συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας, και διερευνώντας το τοπικό ενδιαφέρον για τη δημιουργία ενεργειακής κοινότητας.

3

Εύρεση κεφαλαίων μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων και κλιματικών επιχορηγήσεων.

Η προώθηση της κοινοτικής ενέργειας αποτελεί στρατηγικό πυλώνα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως εκ τούτου, έχουν δημιουργηθεί διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα για τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων από Δήμους. Μερικά από αυτά τα προγράμματα είναι το [European Urban Initiative](#), το [LIFE CET](#) (Clean Energy Transition), [Horizon](#), και [Interreg](#).

Προς αυτήν την κατεύθυνση, οι Δήμοι μπορούν να προβάλλουν τις στρατηγικές και δράσεις τους, προσκαλώντας καταρτισμένους και εξειδικευμένους φορείς, επιχειρήσεις και ακαδημαϊκά ιδρύματα στην προσπάθεια υλοποίησης του οράματός τους. Έτσι, δημιουργείται ένα ευρύ πλαίσιο συνεργασίας σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, αξιοποιώντας συνολικά τη συγκεντρωμένη τεχνογνωσία και πρακτική εμπειρία των εταίρων του Δήμου, στη διαδικασία εύρεσης των διαθέσιμων και κατάλληλων πόρων για την πραγματοποίηση των ενεργειακών, περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων του Δήμου.

4

Αύξηση κοινωνικής αποδοχής

Η αύξηση της κοινωνικής αποδοχής αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας για την υλοποίηση έργων κοινοτικής ενέργειας και βιώσιμης ανάπτυξης. Δίνοντας τη δυνατότητα σε τοπικές επιχειρήσεις, φορείς και πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση σχετικών δράσεων, ενισχύεται το αίσθημα του “κοινού στόχου” και δημιουργείται μια κουλτούρα συνεργασίας και συνυπευθυνότητας, καθιστώντας τους συνεργούς και συνωφελούμενους της πολιτικής και δράσης του Δήμου.

Η υιοθέτηση συμμετοχικών διαδικασιών και συλλογική λήψη αποφάσεων, ενισχύει το αίσθημα εμπιστοσύνης των πολιτών προς τον Δήμο τους, καθώς αντιλαμβάνονται τα δημοτικά έργα ως κοινές πρωτοβουλίες και δράσεις, από τις οποίες μπορούν να επωφεληθούν άμεσα και μακροπρόθεσμα.

Παράλληλα, ο Δήμος προβάλλεται από εθνικά και ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης και φορείς, ενισχύοντας τον αντίκτυπο της δράσης του και την κοινωνική αποδοχή των έργων του και συμβάλλοντας στην ευρύτερη κινητοποίηση των πολιτών και των φορέων υπέρ των τοπικών ενεργειακών και περιβαλλοντικών δράσεων.

5

Ενεργειακή αυτονομία και θωράκιση του Δήμου και των δημοτών του

Μέσω της υλοποίησης τοπικών έργων για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας, την αποδοτικότητα, την εξοικονόμηση και την βιώσιμη κινητικότητα, ο Δήμος αποκτά μεγαλύτερη αυτονομία απέναντι στις διακυμάνσεις της αγοράς ενέργειας και θωρακίζεται απέναντι σε μελλοντικές κρίσεις. Παράλληλα, διασφαλίζεται ενεργειακή ασφάλεια για τις τοπικές επιχειρήσεις και τους πολίτες, ενισχύοντας την οικονομική σταθερότητα και κοινωνική συνοχή. Αυτό σημαίνει φθηνότερη ενέργεια μακροπρόθεσμα και μεγαλύτερη ασφάλεια για τις επιχειρήσεις και τους Δήμους χάρη στη σταθερότητα των τιμών.

6

Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας

Η ανάπτυξη έργων κοινοτικής ενέργειας, η συνεργασία και υποστήριξη τοπικών εγχειρημάτων, η προώθηση πράσινων υποδομών και η μετάβαση σε ένα βιώσιμο τοπικό μοντέλο ανάπτυξης ενισχύουν ουσιαστικά την τοπική οικονομία. Οι επενδύσεις σε τομείς όπως, η συλλογική αυτοκατανάλωση μέσω έργων παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, η ενεργειακή αποδοτικότητα των κτιρίων, η εξοικονόμηση ενέργειας και η ηλεκτροκίνηση δημιουργούν νέες, ποιοτικές θέσεις εργασίας, με ιδιαίτερη βαρύτητα στα νέα άτομα, συμβάλλοντας στη διεύρυνση των επαγγελματικών ευκαιριών και στη μείωση της ανεργίας. Παράλληλα, ενδυναμώνεται η τοπική επιχειρηματικότητα, καθώς αυξάνονται οι δυνατότητες συνεργασίας με τεχνικές εταιρείες, συνεταιρισμούς, ενεργειακές κοινότητες, φορείς της κοινωνίας των πολιτών, ακαδημαϊκά ιδρύματα, διαμορφώνοντας ένα δυναμικό δίκτυο πράσινης και δίκαιης ανάπτυξης.

EPIRUS LIVING LAB - Το παράδειγμα της Ηπείρου: Στα Ιωάννινα και σε άλλες πόλεις της Ηπείρου σχηματίζεται ένα ανοιχτό και διατομεακό δίκτυο που ενώνει ενεργειακές κοινότητες, ακαδημαϊκή κοινότητα, τοπικές επιχειρήσεις, τον Δήμο και κοινωνικούς φορείς, παρέχοντας ένα πραγματικό και κοινωνικά αντιπροσωπευτικό περιβάλλον για την έρευνα, τη συνδημιουργία, τη δοκιμή και την επικύρωση νέων λύσεων και οργανωσιακών μοντέλων, αναπτύσσοντας παράλληλα την τοπική οικονομία. Τα οφέλη για τις κοινότητες περιλαμβάνουν λύσεις που σχεδιάζονται με την άμεση συμβολή των χρηστών, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών.

ΕΞΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΜΕΣΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗ:

Οι Δήμοι μπορούν να συμβάλουν
άμεσα και καθοριστικά στη δίκαιη
και συμπεριληπτική ενεργειακή
μετάβαση της περιοχής τους μέσω
των παρακάτω βημάτων:

1 Εσωτερικός μηχανισμός συντονισμού

Η κλιματική μετάβαση του Δήμου απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση με τη συμμετοχή όλων των δημοτικών στελεχών και υπηρεσιών. Με βασικό γνώμονα το Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα απαιτείται η ανάπτυξη μηχανισμών οριζόντιας συνεργασίας και συστηματικής παρακολούθησης της προόδου των εκάστοτε τμημάτων του Δήμου.

1η Πρόταση: Θεσμοθέτηση διατομεακού forum συντονισμού

-> Προτείνεται η καθιέρωση τακτικών συναντήσεων (π.χ. σε μηνιαία βάση) μεταξύ εκπροσώπων όλων των συναρμόδιων τμημάτων του Δήμου. Οι συναντήσεις αυτές θα λειτουργούν ως πλατφόρμα ενημέρωσης, συνεννόησης και εναρμόνισης των δράσεων που σχετίζονται με την ενέργεια, το κλίμα, την κοινωνική πολιτική και την τοπική ανάπτυξη.

2η Πρόταση: Ορισμός υπεύθυνου για θέματα ενέργειας και κλίματος:

Η ανάθεση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων σε ένα πρόσωπο ή ομάδα εντός του Δήμου θα διασφαλίσει τη συνεκτικότητα, τη συνέχεια και την ευθύνη στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης, ενώ θα ενισχύσει και τη δυνατότητα εκπροσώπησης του Δήμου σε σχετικές τοπικές και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.

Παράδειγμα Δήμου Φυλής - Ειδικό Τμήμα για τις Ενεργειακές Κοινότητες έχει συσταθεί υπό την Αντιδημαρχία Ενέργειας και Περιβάλλοντος και είναι αρμόδιο για την ορθή λειτουργία της Ενεργειακής Κοινότητας του Δήμου, την ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας και την ανάπτυξη δράσεων για την υποστήριξη των ενεργειακά ευάλωτων

νοικοκυριών της περιοχής μέσω των έργων της κοινότητας.

Παράλληλα, μέσω της θεσμοθέτησης ενός εσωτερικού μηχανισμού συντονισμού, ο Δήμος αποκτά τη δυνατότητα να παρακολουθεί, να αξιολογεί και να επικαιροποιεί έγκαιρα και αποτελεσματικά τις πολιτικές και στρατηγικές του. Η διαδικασία αυτή είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση της διαρκούς συνάφειας των σχεδιασμών του με τις εξελισσόμενες τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές ανάγκες και προκλήσεις. Η επικαιροποίηση αυτή μπορεί να υλοποιείται μέσα από συμμετοχικά εργαστήρια, με τη συμμετοχή υπηρεσιακών στελεχών, πολιτών και εμπλεκόμενων φορέων, ενισχύοντας τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την κοινωνική αποδοχή των σχετικών πολιτικών.

2

Ενδυνάμωση της τεχνογνωσίας του Δήμου μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης

Η ενίσχυση της τεχνογνωσίας των Δήμων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση πολιτικών βιώσιμης ενέργειας και κλίματος. Μέσω της κατάλληλης και επαρκούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα δημοτικά στελέχη αποκτούν τα αναγκαία εργαλεία και γνώσεις για να ανταποκριθούν με επάρκεια στις αυξημένες απαιτήσεις της ενεργειακής μετάβασης και να σχεδιάσουν αποτελεσματικά τις τοπικές στρατηγικές του Δήμου.

Προτείνεται: Προς αυτήν την κατεύθυνση, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου LIFE LOOP έχει δημιουργηθεί το ειδικά σχεδιασμένο για Δήμους, **Πρόγραμμα πιστοποίησης κοινοτικής ενέργειας**. Ειδικότερα, πρόκειται για το 1ο δωρεάν και μεταφρασμένο στα ελληνικά εκπαιδευτικό πρόγραμμα για Δήμους, όπου παρέχει σύντομη, εξειδικευμένη και ολοκληρωμένη εκπαίδευση στα επιλεγμένα δημοτικά στελέχη του Δήμου (απαιτείται η συμμετοχή τουλάχιστον ενός ατόμου), καθώς και δυνατότητα συμμετοχής στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα διασύνδεσης πρωτοπόρων Δήμων και ενεργειακών κοινοτήτων σε εθνικό και

ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέλος, ο Δήμος πιστοποιείται και προβάλλεται ως καινοτόμος και πρωτοπόρος στον τομέα της Κοινοτικής Ενέργειας, ενώ αποκτά ένα δίκτυο συνεργατών αλλά και τα κατάλληλα εργαλεία ανάπτυξης των τοπικών του εγχειρημάτων.

Η επένδυση στην εκπαίδευση και πιστοποίηση δεν είναι μόνο ζήτημα γνώσης, αλλά και εργαλείο ενίσχυσης της αξιοπιστίας του Δήμου, κινητοποίησης ανθρώπινου δυναμικού και ενδυνάμωσης της διοικητικής του ικανότητας στον τομέα της κοινοτικής ενέργειας.

Περισσότερες πληροφορίες: [εδώ](#)

3

Δημιουργία υπηρεσίας μιας στάσης (One-stop shop)

Η σύσταση Υπηρεσίας Μίας Στάσης (One Stop Shop) στον Δήμο μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο υποστήριξης πολιτών και επιχειρήσεων στη διαδικασία της ενεργειακής μετάβασης. Η υπηρεσία αυτή λειτουργεί ως κεντρικό σημείο πληροφόρησης και καθοδήγησης των κατοίκων για θέματα όπως: η ίδρυση/συμμετοχή σε ενεργειακή κοινότητα, η εγκατάσταση οικιακών φωτοβολταϊκών, αντλιών θερμότητας και άλλων τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων.

Επιπλέον, δύναται να προσφέρει και πρακτική υποστήριξη για τη συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας, την αλλαγή παρόχου ηλεκτρικής ενέργειας, την κατανόηση των λογαριασμών κατανάλωσης, ενώ μπορεί να προσφέρει και εξειδικευμένες υπηρεσίες για ενεργειακά ευάλωτα νοικοκυριά. Μέσω αυτής της δομής, ο Δήμος παρέχει στους κατοίκους την υποστήριξη που χρειάζονται ώστε να αυξήσουν την ενεργειακή αυτονομία τους, ενισχύει την πρόσβαση στην πληροφόρηση και δημιουργεί ένα πιο δίκαιο και βιώσιμο ενεργειακό μέλλον για την τοπική κοινωνία.

Ο Δήμος Αθηναίων έχει δημιουργήσει μια τέτοια σχετική δομή, το Γραφείο αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας. Συγκεκριμένα, κατάλληλα εκπαιδευμένοι ενεργειακοί σύμβουλοι καταγράφουν μέσω ορισμένης διαδικασίας τα ενεργειακά ευάλωτα νοικοκυριά του Δήμου, παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και εξατομικευμένες λύσεις, και, τέλος, εκδίδουν την ενεργειακή κάρτα μέσω της οποίας διευκολύνεται η πρόσβαση των ωφελούμενων σε προγράμματα υποστήριξης για την ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών τους.

Ο Δήμος Τρικκαίων δημιουργεί ΚΕΠ Ενέργειας, μία νέα δημοτική

υπηρεσία η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία ενός σημείου αναφοράς για θέματα ενέργειας, ώστε να παρέχονται – εντελώς δωρεάν – ενημέρωση και καθοδήγηση για το σύνολο των ζητημάτων που αφορούν την ενέργεια, τη συμμετοχή σε προγράμματα εξοικονόμησης, αλλά και σε ενεργειακές κοινότητες, μεταξύ άλλων.

4

Ενεργειακές και κλιματικές δράσεις σε δημοτικό επίπεδο

Οι Δήμοι μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και στην προώθηση της ενεργειακής μετάβασης μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις και πολιτικές σε τοπικό επίπεδο, όπως:

ΘΕΣΠΙΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ

Ανάπτυξη προγράμματος διαχείρισης ενεργειακής ζήτησης με τη συμμετοχή πολιτών και τοπικών επιχειρήσεων. Η χρήση έξυπνων μετρητών και η υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών επιτρέπει την παρακολούθηση και προσαρμογή της κατανάλωσης ενέργειας σε πραγματικό χρόνο, ενισχύοντας την ενεργειακή απόδοση και την εξοικονόμηση. Με στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης δημοτικών υπαλλήλων, πολιτών, και ενεργειακών κοινοτήτων, ο Δήμος μπορεί να ενθαρρύνει την κατανάλωση ενέργειας κατά τις ώρες της μέρας όπου υπάρχει μεγάλο μερίδιο ΑΠΕ στο δίκτυο, και άρα η ενέργεια είναι πιο φθηνή και πράσινη. Ένα τέτοιο πρόγραμμα κατάρτισης είναι το [DR RISE](#).

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Η ενεργειακή αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών του Δήμου (σχολεία, διοικητικά κτίρια, αθλητικοί χώροι κ.λπ.) συμβάλλει στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, στη μείωση του λειτουργικού κόστους και στη συνολική βελτίωση των συνθηκών άνεσης για τους δημότες του Δήμου. Το εθνικό πρόγραμμα «[ΗΛΕΚΤΡΑ](#)» σκοπεύει στην ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων του Δημόσιου

τομέα. Παράλληλα, το ευρωπαϊκό πρόγραμμα [European Urban Initiative](#) χρηματοδοτεί παρεμβάσεις σε δημόσιες υποδομές.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο Δήμος μπορεί να αξιοποιήσει διαθέσιμες επιφάνειες, όπως ταράτσες δημοτικών κτιρίων ή στέγαστρα σε δημοτικά πάρκινγκ, για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Μέρος αυτών των εκτάσεων μπορεί να παραχωρηθεί ή να ενοικιαστεί σε τοπικές ενεργειακές κοινότητες, με στόχο την παραγωγή καθαρής, φθηνής ενέργειας προς όφελος των πολιτών και των ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών του Δήμου.

ΘΕΣΠΙΣΗ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων στις διαδικασίες προμηθειών και συμβάσεων του Δήμου συμβάλλει στην προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Παράλληλα, ενισχύει φορείς της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, όπως ενεργειακές κοινότητες και τοπικές επιχειρήσεις με κοινωνικό προσανατολισμό.

5

Δημιουργία πρόσφορου πεδίου για την ενεργό συμμετοχή των πολιτών - κοινωνική συμμετοχή

Η ενεργός συμμετοχή των πολιτών αποτελεί βασικό πυλώνα της ενεργειακής δημοκρατίας και απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των τοπικών κλιματικών και ενεργειακών πολιτικών. Πλέον η νομική σύσταση μιας ενεργειακής κοινότητας γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της Υπηρεσίας Μιας Στάσης (ΥΜΣ) του ΓΕΜΗ.

Η διαμόρφωση και η υπογραφή του καταστατικού μιας ενεργειακής κοινότητας πραγματοποιείται εύκολα και γρήγορα μέσω των ορισμένων βημάτων εντός της πλατφόρμας. Ο/Η εξουσιοδοτημένος/η εκπρόσωπος εισέρχεται με τους κωδικούς taxisnet στην ειδική πλατφόρμα και ξεκινά νέα υπόθεση σύστασης ενεργειακής κοινότητας.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΛΙΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ

Η οργάνωση συμμετοχικών εργαστηρίων με τη συμμετοχή πολιτών, τοπικών επιχειρήσεων, φορέων και συλλογικοτήτων ενισχύει τον διάλογο και επιτρέπει την από κοινού διαμόρφωση τοπικών λύσεων για την κλιματική προσαρμογή και την ενεργειακή μετάβαση.

ΙΔΡΥΣΗ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Ο Δήμος μπορεί να ιδρύσει ή να συμμετάσχει σε τοπική ενεργειακή κοινότητα μαζί με πολίτες, τοπικές επιχειρήσεις, κοινωνικούς φορείς και ΜΚΟ, δημιουργώντας ένα δίκτυο συνεργασίας για την παραγωγή και διαχείριση καθαρής ενέργειας. Έτσι δημιουργείται ένα πρόσφορο και συμμετοχικό τοπικό όχημα για την υλοποίηση των ενεργειακών, περιβαλλοντικών και κλιματικών δράσεων του Δήμου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Δήμος Χαλανδρίου, ο οποίος σε συνεργασία με την κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση Electra Energy έχει προχωρήσει στην ίδρυση της αστικής ενεργειακής κοινότητας «Φλύα Ενέργεια». Το πρώτο έργο της κοινότητας είναι ένα σύστημα συλλογικού εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net-billing) που θα εγκατασταθεί σε δημοτική έκταση parking. Το έργο αυτό:

- θα εξυπηρετεί περίπου 40 ιδιώτες,
- θα παρέχει δωρεάν ενέργεια σε περίπου 20–30 ενεργειακά ευάλωτα

νοικοκυριά για 20 έτη μέσω της συν-επένδυσης του Δήμου στο έργο,

- θα βρίσκεται εντός του αστικού ιστού, αποτρέποντας τη χρήση αγροτικών ή φυσικών εκτάσεων,
- θα λειτουργεί και ως μέσο ευαισθητοποίησης για την τοπική κοινωνία.

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Μέσω συνεργασιών με τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ο Δήμος μπορεί να υλοποιήσει στοχευμένες δράσεις χαρτογράφησης της ενεργειακής φτώχειας. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για τον σχεδιασμό ολοκληρωμένων παρεμβάσεων και πολιτικών στήριξης των ευάλωτων νοικοκυριών. Ο Δήμος Δραπετσώνας-Κερατσινίου ταυτοποίησε τέσσερα ενεργειακά ευάλωτα νοικοκυριά βάσει συγκεκριμένων εισοδηματικών και ποιοτικών κριτηρίων, και μέσω μιας συνεργασίας με την ενεργειακή κοινότητα ΥΠΕΡΙΩΝ στην Αθήνα, θα τους παρέχει δωρεάν ηλιακή ενέργεια για 25 χρόνια.

Παράλληλα, η συμμετοχή του Δήμου στο εθνικό δίκτυο ‘Δέσμη Ενεργειακών Κοινοτήτων’ ως επίτιμο μέλος ενισχύει τη δικτύωση με άλλες ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα, διευκολύνοντας την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, εμπειριών και καλών πρακτικών. Η συμμετοχή αυτή ενισχύει τον ρόλο του Δήμου ως ενεργού παράγοντα της ενεργειακής μετάβασης σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και ανοίγει νέους δρόμους συνεργασίας και συνδημιουργίας λύσεων.

6

Αξιοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων

Η εξασφάλιση χρηματοδότησης αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την υλοποίηση έργων κοινοτικής ενέργειας και κλιματικής δράσης. Ο Δήμος μπορεί να ενισχύσει την πρόσβασή του σε διαθέσιμους πόρους μέσα από τη διασύνδεσή του με εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς που δραστηριοποιούνται στους σχετικούς φορείς.

Ορισμένες πρακτικές ευκαιρίες που μπορούν να εκμεταλλευτούν οι Δήμοι για την υλοποίηση έργων κοινοτικής ενέργειας, και ευρύτερα βιώσιμης μετάβασης, είναι:

- Το πρόγραμμα [LIFE ENERCOM FACILITY](#) το οποίο θα υποστηρίξει 140 ενεργειακές κοινότητες σε όλη την Ευρώπη το διάστημα 2025-2028. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει χρηματοδοτική υποστήριξη για την ανάπτυξη επιχειρηματικών πλάνων (45.000 ευρώ για κάθε επιτυχή αίτηση), και εκπαίδευση των ενεργειακών κοινοτήτων.
- Το [Πράσινο Ταμείο](#) υποστηρίζει Δήμους στην υλοποίηση τοπικών έργων για την ενεργειακή και κλιματική μετάβαση. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην εμπλοκή των πολιτών, αλλά και στην υλοποίηση έργων με απτά αποτελέσματα (π.χ., υποδομές).
- Τα προγράμματα [European Urban Initiative](#), [LIFE Clean Energy Transition](#), [EU Mission Cities](#) (Horizon) αποτελούν εξαιρετικά χρήσιμες πηγές χρηματοδότησης για έργα υποδομών, ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων, και υλοποίηση στρατηγικών και πολιτικών για την ενεργειακή μετάβαση.
- Το πρόγραμμα [Interreg](#), το οποίο χρηματοδοτεί διασυνοριακά έργα μεταξύ κρατών- Μελών (συγκεκριμένα για την Ελλάδα υποστηρίζει έργα συνεργασίας με τη Βουλγαρία, Ιταλία, Βόρεια Μακεδονία, Κύπρο και Αλβανία). Επίσης το πρόγραμμα [Interreg Med](#) προωθεί κοινές δράσεις μεταξύ διαφορετικών χωρών της Μεσογείου.
- Το [Ταμείο Απανθρακοποίησης για τα Νησιά](#) θα χρηματοδοτήσει έργα ηλεκτροκίνησης, αποθήκευσης, και ΑΠΕ σε ελληνικά νησιά, στη στήριξη “μικρών επενδύσεων, που στοχεύουν σε αυτοκατανάλωση κατοικιών και επιχειρήσεων”.
- Το [Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα \(KTK\)](#) το οποίο χρηματοδοτεί έργα βιώσιμης κινητικότητας, πράσινης θέρμανσης και ψύξης, και ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων, με ειδική έμφαση στα ευάλωτα νοικοκυριά. Το KTK τίθεται σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2026.

CONTACTS:

Ιωάννα Αγγελάκη, Υπεύθυνη Επικοινωνίας
- Electra Energy, ioanna@electraenergy.coop

Άνθιμος Χατζηβασιλείου, Συντονιστής Εκστρατείας
- Beyond Fossil Fuels, anthimos.chatzivasileiou@bff.earth

Κώστας Καλούδης, Υπεύθυνος Εκστρατείας για το Κλίμα και την Ενέργεια
- Greenpeace Greece, costas.kaloudis@greenpeace.org

